

Potujemo skozi čas

»Jama, po kateri se pride na drugi svet.«

O Š S t i č n a

Uvodnik

Ne, ne – nismo raziskovali podzemnega sveta! Najprej, nihče me ne bi spravil po ozkem hodniku v jamo, ali pa da bi se celo morala kod plaziti ... Vem, da zamujam lepote, ki jih skrivajo nedrja zemlje, ampak tako pač je z menoj!

Naslov smo si sposodili pri pisatelju Josipu Jurčiču, rojenem na Muljavi, čudoviti dolenski vasi, ki smo jo etnologi OŠ Stična raziskovali v soboto, 20. 3. 2010. Gostila nas je naša podružnična šola na Muljavi.

Pa se vrnimo zopet k Jurčiču. V Brezovščkovi hosti je jama, o kateri je muljavskemu rojaku pripovedoval njegov ded, ko sta šla v Stično, na sv. Bernarda dan, na se-
menj kupovat klobuk za male-
ga Josipa.

Ta jama je zelo privlačila stiške menihe. „Ven in ven so hodili stiški menihi le-sem, potem ko so bili jamo izvohali ...“ Tako so nekega dne razpisali veliko denarja tistemu, ki bi se spustil v jamo.

Priložnost se je ponudila klosterskemu podložniku Ka-

dunčarju, ki se je s poimenovanjem zlatega sadeža – hruške „pokusje“ – tako zameril stškemu opatu, da ga je hotel vreči iz najemniške hiše. Opat je namreč mislil, da ga gospodar tika in se norčuje iz njega.

Pa se ni! Hruškam je bilo res tako ime.

Kadunčar je videl priložnost, da si z dobljenim denarjem kupi hišo in mu tako ne bo treba „z babo in z otroki gol po božjem svetu kobacati“. Sicer ga je bilo strah „skrabaca“, a družino je postavil na prvo mesto!

In res! Stiški menihi so pobrali

vrvi z vseh zvonov v dveh farah in Kadunčar se je spustil v temo ... Dolgo ga ni bilo nazaj! Menihi ukažejo izvleči vrvi, saj so menili, da se je Kadunčarju kaj pripetilo. Pa se ni, le bled in upadel je bil. Je pa povedal, da je videl zelene travnike, kosce, vodo, „vrbovje“ – „ko v malih nebesih“. Seveda mu niso verjeli, a odločno je zahteval denar, ki so mu ga obljubili menihi, saj si ni nihče upal preveriti njegovih trditev. Mogoče pa je pogumni kmet prišel le nekaj kilometrov stran ven? Jurčičev ded je menil, da je bil v Ameriki, saj je vedel, da je zemlja okrogla in je Amerika pod nami!

Tudi mi smo raziskali marsikatero skrivnost in zanimivost, ki počasi tone v pozabo. K raziskovanju smo povabili ljudi, ki poznajo Muljavo in njeno zgodovino. Skupaj z njimi in nekaterimi našimi učiteljicami smo preživeli čudovit dan. Pa preberite, kaj se nam je dogajalo.

Zlata Kastelic, prof. – vodja tabora

V tej številki:

Raziskovalni tabor Muljava	2
Šola na Muljavi	4
Josip Jurčič	6
Delavnice na šoli	8
Na terenu	16
Prehrana	26
Razstava	28
Vtisi	30
Ivankin sejem	32

RAZISKOVALNI TABOR MULJAVA

Špana, gnilo jajce, koza ...

V soboto, 20. marca, smo se z avtobusi odpeljali na Muljavo. Sledil je zajtrk (mlečni riž). Po zajtrku smo se razdelili v skupine, kjer smo spoznali svoje mentorje. Naša skupina je odšla v Gorenjo vas na kmetijo Erjavec. Tam smo se seznanili z obrezovanjem sadja, ogledali smo si sadovnjak, kjer imajo 9000 dreves. Ukvarjajo se predvsem s pridelavo jabolk in hrušk. Izdelujejo kis, sok, žganje, krehle in suho sadje s čokolado (novost). Po končanem ogledu smo se vrnili na muljavsko šolo.

Med potjo smo se igrali otroške igre, ki so se jih včasih otroci igrali med pašo živine. Igrali smo se gnilo jajce, špano, »lovljenje« in kozo. Naš demonstrator iger nekoč je bil Vinko Sever, doma z Muljave. Zanimiv in duhovit gospod. Po igrah smo naredili plakat, kjer smo opisali življenje nekoč in življenje danes. Sledilo je kosilo (obara, jabolčni zavitek).

Zavrteli smo časovni stroj

Letošnji raziskovalni tabor je potekal na Muljavi. Spoznavali smo življenje na Muljavi v starih časih. Razdeljeni smo bili v skupine, ki so jih vodili učitelji in zunanji sodelavci OŠ. Vsaka skupina je imela drugačne naloge. Ogledali smo si cerkev, rimsko cesto, Jurčičevo domačijo, kmetijo Erjavec, gasilce, plese, igre na paši ...

Ves dan so nas spremljali stari običaji, preprosta kmečka hrana, držali smo se strogih pravil obnašanja, za kar je poskrbela učiteljica Vesna Zimic v vlogi stroge učiteljice (zaigrala je učiteljico izpred 100 let).

Ena od skupin se je ukvarjala s frizerstvom. Frizerka nam je spleta kitke, ki so jih nosili včasih. Mlajši učenci so nosili obleke, takratnemu času primerne. Ob tem

Bilo je zelo okusno.

Po končanem delu smo se šli frizirati k frizerki Marti Strojan. Oblikovala nam je starinske frizure s kitkami. Frizerka je frizirala kar v šoli. Toliko strank v enem dopoldnevu gotovo še ni imela!

Samostojno smo morali predstaviti plakate in si ogledati program v režiji učiteljice Vesne Zimic, ki se je napravila v učiteljico v starih časih. V to vlogo se je odlično vživela.

»Sledili« so avtobusi in dan se je kar prehitro končal.

Fino, da naša učiteljica etnologije Zlata Kastelic že tretje leto organizira enodnevni etnološki tabor.

Čestitamo!

Skupina: Janja Blatnik, Klara

Omahen, Ines in Tjaša Skubic, 8. b

pa so se zabavali s plesom in petjem. Za vzdušje je poskrbel Uroš Pajk na harmoniki.

Jurčičev pranečak, Ciril Jurčič, nas je popeljal v tedanje vaško življenje. Naučili smo se veliko o Jurčičevem življenjem in njegovem pisanju. Tri gospe, Jakličeva, Čandkova, Zajčeva, so nam pripovedovale o izgradnji muljavske šole. Pridružil se jim je tudi g. Zupančič. Na taboru nismo bili lačni. Imeli smo zajtrk, malico in kosilo. Zato so poskrbele Jožica Zajec, Aleksandra Ravbar in šolske kuharice. Zajtrkovali smo mlečni riž, malicali smo jabolko in kruh. Za kosilo pa obara in »štrudelj«. Vmes smo se lahko posladkali s številnimi dobrotami, ki so jih pripravile muljavske gospodinje (piškoti, potice, štrukeljci ...) Na končni prireditvi smo predstavili naše delo. Kljub vetrovnemu vremenu

smo se imeli lepo. Za en dan smo se vrnili v življenje naših dedkov in babic. Bilo je zanimivo in poučno.

Učenke izbirnega predmeta retorika, 9. razred

RAZISKOVALNI TABOR MULJAVA

Fotografski utrip iz tabora ...

ŠOLA NA MULJAVI

Gradnja muljavske šole

V Mežnarjevem vrhu so kopali pesek. Delo ni bilo plačano, udeležba je bila prostovoljna. Graditelji šole pa so dobili nekaj malega denarja. Delo je potekalo brez večjih strojev. Ob večjih potrebah so imeli na razpolago kamion. Malto so mešali v posodah z motikami. Šola je bila narejena udarniško in večinoma z darovanimi pripomočki in materiali. Apno so ljudje sami žgali. Delovodja je

bil gospod Bregar.

Prva šola je bila na Bojaninem Vrh, na Polju. Leta 1942 so jo požgali Italijani. Otroci so kljub temu hodili k pouku po različnih vaseh; nekateri pa so ostali doma. Takratni učitelj na Polju je bil učitelj Samec. Zemljo je podaril župnik Špendal.

Po vojni je postala nova šolska zgradba nuja. V šoli je bil samo en učitelj, gospod Perko. Učil je vse predmete in učence. Učili so se sadjarstvo, matematiko, slovenščino, zemljepis, občasno pa tudi zgodovino. Namesto športne vzgoje so okopavali vrtove. Do 5. razreda je bilo šolanje obvezno, zadnji dve leti pa prostovoljno. Zadnji dve leti je bilo na sporedu ponavljanje in utrjevanje snovi.

V šolo so otroci hodili sami ali v skupinah, peš. V šoli niso imeli nobene malice. Njihove obleke in obuvala so bila zelo slaba. V razredu je bilo okoli 30 otrok. Imeli so matematični zvezek, zvezek za zgodovino in zemljepis, računico, čitanko, zvezek za veronauk, katekizem, risanice, nekaj časa so se učili tudi srbohrvaščino. V prvem in drugem razredu so pisali z navadnim svinčnikom, potem pa s peresniki, ki so jih pomakali v črnilnike, napolnjene s črnilom. Vse potrebščine so nosili fantje v tako imenovanih »cehtah«; to so bile doma narejene torbe, iz platna. Punce so imele različne cekarje ipd. Po zaključku šolanja so imeli sveto mašo; to je bilo ob sv. Alojziju.

Od leta 1929-1934 so praznovali tudi nekatere srbske praznike (Vidov dan, dan svetega Save ...).

SPOMINI NA ŠOLO

Intervju s krajanji

1. KAKO STE HODILI V ŠOLO?

V šolo smo hodili peš, na Muljavo smo hodili iz Velikih in Malih Kmpolj, z Bojanjega Vrh, z Lučarjevega Kala in iz Gorenje vasi.

2. ALI STE HODILI V ZDAJŠNO ŠOLO ALI JE BILA ŠOLA TUDI KJE DRUGJE?

Prvo šolo so postavili na Polju (1920 oz. 1921). Ta šola je delovala do leta 1942, ko so jo Italijani požgali. Potem so hodili v šolo v gostilno Pri Obrščaku, kjer so jim odstopili eno sobo. Po koncu vojne šole in pouka na Muljavi ni bilo. Učenci so hodili peš v Šentvid ali pa na Krko.

3. KOLIKO RAZREDOV JE BIL V ŠOLI?

V šoli je bilo 5 razredov, v vsakem po

30 učencev.

5. KAKŠNE ŠOLSKÉ POTREBŠČINE STE IMELI?

Imeli smo zvezek za matematiko, slovenščino, zgodovino, zemljepis, srbohrvaščino. Pri verouku smo imeli katekizem, pri slovenščini pa čitanko. Pri likovnem pouku smo imeli risanke. V 1. in 2. razredu smo pisali s svinčniki, kasneje pa z leseni peresniki in črnilom. Imeli smo tudi barvice. Potrebščine smo nosili v cekarju ali »cehtah«, ki so jih naredili doma.

6. ALI SO BILI UČITELJI STROGI?

Da.

7. ALI STE BILI KDAJ KAZNOVANI?

V zvezek smo morali 100-krat napisati, kar smo naredili narobe, stati

smo morali v kotu, topli so nas z metrom, ali pa s palico; po pouku smo večkrat ostali »zaprti« v šoli.

8. KAKŠNO JE BIL OCENJEVANJE?

Z ocenami od 1 - 5, ocenjevali so tudi vedenje in leposisje.

9. ALI STE IMELI TUDI POČITNICE?

Konec šole smo imeli 21. 06, to je na dan sv. Alojzija. Pouk se je začel 15.

09. Med šolskim letom nismo imeli nobenih počitnic.

ŠOLA NA MULJAVI

10. KAKO STE PREŽIVLJALI POČITNICE?

Dopoldne smo nabirali borovnice in gobe, ki smo jih potem prodali. Tako smo med počitnicami zaslužili dovolj denarja za nakup novih zvezkov. Popoldne smo morali delati na njivi. Le včasih smo se dobili pri Višnjici.

11. KAKŠNO MALICO STE IMELI V ŠOLI?

Malico smo morali prinesiti s seboj. Jedli smo suho sadje in koruzni kruh.

12. KATERE PREDMETE STE IMELI?

Imeli smo matematiko, slovenščino, verouk, srbohrvaščino; to so bili redni predmeti. Včasih smo imeli zemljepis in zgodovino. Pri telovadbi pa smo pleli vrt.

13. SE ŠOLE DOBRO SPOMINJATE?

Da

14. ALI STE LAHKO MED REDNIM POUKOM KDAJ OSTALI DOMA?

Da, pozimi, če je bilo veliko snega.

Vas Muljava

Svojo rodno vas Muljavo, "Obrhek", kot jo Jurčič imenuje v romanu Deseti brat, opisuje pisatelj takole:

"Obrhek, ves do kraja – s Krjavljevo kočo vred - je imel dve in dvajset številčk nad hišnimi vrati. Da so bile hiše povečini lesene ali samo ometane, da so bili posamezni tramovi čeravno iz bukovine, vendar že črvojedi in samo okajeni, da so bile nekatere strehe, kakor se je iz zarez na slemenu bralo, že petnajstkrat s slamo prekrite in je skoro sploh, že v šestnajsto tu in tam kaka luknja krovca prosila. To nam potrjuje, da je bil Obrhek star. "Obrščanje pa so tudi najboljše duše, kar si jih misliti moreš. Dasiravno

Rojstna hiša in muzej Josipa Jurčiča

Krjavljeva koč

siromašni kmetavzi in revni kot jare miši, vsi do enega, katerega bomo še omenili ..."

Iz starih katastrskih map je lepo razvidno, da je Muljava štela leta 1825 in še leta 1863 dvaindvajset hišnih številčk. Muljavci so bili po posestnih razmerjih razporejeni na 11 gruntarjev (vsi pa so bili mali gruntarji razen enega, ki je imel 32 zemljiških parcel), na 3 polgruntarje in 7 četrtgruntarjev ali bajtarjev).

Iz tega je razvidno, da Muljava ni bila bogata, prej bi lahko rekli, da je bila siromašna.

(Ciril Jurčič, Pajžbarjev rod, Muljava, 2004)

The Village of Muljava

We are in the village called Muljava. From the school windows we can see the church of the Assumption of Virgin Mary. The Gothic church was built in the 15th century. It has got big paintings and frescoes on the wall. There was a building called Villa Rustica opposite the

church. Now we can only see the remains of the old Romans. The building gives us an important evidence about our past. It has got the Blacksmith's shop and the underground heating system. In the village there are still three big farms, but there were more

in the past. The Romans built the path and they called it the Roman road. Muljava got its name after silt («mulj» in Slovene language). Water carried sand and mud down from the surrounding hills and deposited as a sediment. Jaka, 6. a

JOSIP JURČIČ

Ime Jurčič izhaja iz Juršič. Od ust do ust se je širilo, da je župnik zamenjal š in č.

Josip Jurčič se je rodil leta 1844.

Bil je vsestranski bojevnik za slovenske pravice. Boril se je proti »ponemčevanju« politike in enakopravnost Slovenije.

Prvo leto šolanja je obiskoval na Krki. Sprva se ni zanimal za šolo. Na srečo se je kmalu spametoval, ko ga je oče dobil pri branju Molitvenika je bral tekoče vendar ga je zalotila sestra, z narobe obrnjeno knjigo. Oče seveda ni bil pismen, vendar je kmalu videl, da Josip ne zna brati. Potem je imel 1 leto pavze. Šolanje je nadaljeval v Višnji Gori, kjer se je seznanil z nemškim jezikom. Njegova pot v šolo je

potekala od Črnelga skozi gozd in čez Stransko vas. V šoli je bil odličnjak. Zato je šolanje nadaljeval v Ljubljani. Najprej se je šolal v normalki potem pa v gimnaziji. Njegov tedanji pokrovitelj je bil Jurij Grabnar. Jurij in Janez Gnezda sta postala njegova prijatelja in ga podpirala pri delih.

1846 je izšla povest Jurij Kozjak, ki je prevedena v 50 jezikih. Pri njegovih 11 letih je spisal delo. Janez Bleiweis in župnik sta imela veliko proti njegovih delih. 1865 je po maturi odšel na Dunaj. Tam je študiral klasično jugoslovje. Z enim goldinarjem je preživel skozi cel teden. Živel je zelo pomanjkljivo in je večinoma stradal. Ob povabilu Stritarja na pečen krompir ga je zelo razveselilo. Zelo si je zaželel prave domače hrane. Med

življenjem na Dunaju je nastalo delo Deseti brat.

Leta 1868 se je preselil v Maribor. Bil je pomočnik Slovenskega naroda. Po smrti Tomšiča je postal urednik in se preselil v Ljubljano. Tugomer je njegovo delo, ki je bil spisan v verzih. Zelo ga je Levstik skritiziral v njegovih verzih, jambu. Pisal je tudi poezije.

S 37 leti je umrl. Od njegovega 11. leta je začel pisati. Ni pisal za denar, vendar za slovenski narod. Franc Levč je bil njegovi največji prijatelj in zaveznik. Ob njegovi smrti je napisal tudi pesem, posvečeno njemu in njegove zasluge v življenju. Veliko Jurčičevih del je bilo dramatiziranih.

Prvič so igrali Deseti brat leta 1911. Drugo leto bo 100. obletnica.

Pripovedoval je njegov pranečak. Maja Štibernik 9.a

Intervju s Cirilom Jurčičem

Pogovarjali smo se s Cirilom Jurčičem, pranečakom Josipa Jurčiča. **KDAJ SE JE RODIL JOSIP JURČIČ?** Rodil se je leta 1844 na Muljavi. Pri njih doma se je reklo pri Pajžbarjevih. Njegov ded je bil Jože Jankovič; ta je imel velike zasluge za Jurčičevo ustvarjanje.

KAM JE HODIL JURČIČ V ŠOLO?

Prvo leto je šolo obiskoval na Krki. Zaradi neresnosti je moral na očetovo pobudo eno leto ostati doma. Josipov ded je vztrajal, da naj nadaljuje šolanje. Za dve leti je potem ponovno šel v šolo na Krko. Nato je šolo nadaljeval v Višnji Gori, kjer je bil odličnjak. Potem je hodil v ljubljansko normalko in kasneje v gimnazijo.

KATERA SO JURČIČEVA DELA?

Svojo prvo knjigo je napisal leta 1864, ko je bil star 11 let. Napisal je Jurija Kozjaka, ki je preveden v 50 tujih jezikov. Leta 1865 je na Dunaju napisal prvi slovenski roman Deseti brat. Napisal je tudi knjigo Tugomer. Ta je napisana v verzih. Njegova dela so tudi: Jesenska noč med slovenskimi polharji, Grad Rojine, Dva prijatelja, Jurij Kobila, Domen, Sosedov sin, Cvet in sad, Kozlovska sodba v Višnji Gori ...

Poleg proznih del je pisal tudi pesmi.

JOSIP JURČIČ JE BIL TUDI UREDNIK.

KATERIH REVIJ?

Leta 1868 se je z Dunaja preselil v Maribor. Tam je bil

pomočnik urednika Slovenskega naroda. Po urednikovi smrti je sam urejal Slovenski narod, ki ga je tudi preselil v Ljubljano. Kasneje je bil tudi urednik Ljubljanskega Zvona.

KDAJ JE JOSIP JURČIČ UMRL?

Umrl je leta 1882, star le 37 let.

JOSIP JURČIČ

Slikarska kolonija

Takoj po navodilih gospe Zlate Kaste-
lic in po govoru ravnatelja Osnovne
šole Stična, Marjana Potokarja, smo se
z gospo Anko Koželj na čelu, odpravili
na Jurčičevo domačijo. S pomočjo
kipa smo skicirali portret Josipa Jurči-
ča. Prijazni lastnik nam je med našim
obiskom razdelil karte domačije, Jurči-
čeve poti in njegov portret. Nato smo
se obrnili in s skicami odpravili nazaj
proti šoli. Tam smo skice spremenili v
prave umetnine. Potem smo narisali
še prizore iz Jurčičevih del. Nato so
prišli še fotografi in slike so se znašle
na računalniku. Ustvarjali so umetniki:

Urška Gnidovec, 6. a, Robi Hrast, 6. a,
Lana Lavrih, 6. b, Tjaša Miklavčič, 6. b,
Katjuša Polajžer, 6. b, Rebeka Sinček,
8. d

Josip Jurčič se je rodil leta 1844 na
Muljavi. Bil je slovenski pisatelj, pes-
nik in časnik. Kot fant je začel hoditi
v šolo na Krki, nato na normalko in
gimnazijo. Njegov najboljši prijatelj je
bil Fran Levec. Pisati je začel pri 11-
tih letih.

Pisal ni samo pripovedk, ampak tudi
romane in pesmi. Jurčičevo rojstno
hišo je leta 1826 postavil pisatelj
ded in do danes ni bila predelana.
Njen tloris je značilen za osrednjo

slovensko kmečko hišo 19. stoletja. Ses-
tavlja jo pet opremljenih prostorov:
veža s črno kuhinjo in ognjiščem, »hiša«,
kamra, na drugi strani veže »štibl« in
klet.

Njegovo delo Jurij Kozjak je prevedeno
v največ jezikov. Napisal je prvi sloven-
ski roman Deseti brat. Nekatere njego-
va dela so »prevedena« v film: Kloštrski
Žolnir, Tihotapec, Sosedov sin, Deseti
brat, Domen...

Umrl je pri 37-tih letih, leta 1881

DELAVNICE NA ŠOLI

Učna ura nekoč in danes, dramatizacija

Naša učiteljica slovenščine Vesna Zimic se je "napravila" v učiteljico "nekoč". Obleka, frizura, ogrlice so ji na "moč" pristojale. Pa tudi stroga je bila primerno. Z učenci iz 6. a so pripravili učno uro nekoč: strogo, disciplinirano, ob stalnem pregledovanju nohtov, rok, sedenju. Glavni vzgojni pripomoček – leskovka iz bližnjega grma. Otroci so vse vedeli, slišalo se je, kaj govori učiteljica, le malo preveč strogo je bilo vse skupaj.

Potem so uprizorili še učno uro danes: vpitje, kričanje, klepetanje, skratka nered ... Učiteljica se ni poslužila leskovke, temveč je do onemoglosti dvigala glas, a ni nič zaleglo.

Naša ugotovitev: ne eno ne drugo ni bog ve kaj. Čeprav, disciplina ni niti tako slaba. Najboljša pa je želja posameznika, da vendarle nekaj naredi iz sebe; to pa je vedoželjnost, želja po napredovanju, srkanju znanja.

Ta skupina je pripravila tudi zaključno prireditev na igrišču. Hvalevredno.

DELAVNICE NA ŠOLI

Petje in ples

V soboto ob 8-h smo se zbrali pred šolo, kjer nas je čakal avtobus. Odpeljali smo se na Muljavo.

Tabor je bil zelo zanimiv. Bili smo razdeljeni po različnih skupinah. Vseh nas je bilo zelo veliko. Šola na Muljavi pa je bila zaradi tega premajhna. Me, Klara Senica, Jolanda Hočevnar in Renata Slak, smo se odločile, da bomo plesale. Poleg nas pa so bile tudi učenke z Muljave. To so bile: Brigita Butara, Ajda Hočevnar, Nika Kovačič, Klara Lam-

pret ter Kristina Slak. Zelo so bile prijazne. Učile smo se plesati. Plesale smo tri ples (ob Bistrem potoku je mlin, Lepa Anka kolo vodi, Abraham) Na začetku smo vadile v normalnih oblekah. Ko pa smo se že dobro naučile, smo si oblekle obleke in čakale, da pride harmonikaš. Z Urošem Pajkom smo vneto vadile še naprej. Ure so zelo hitro minevale in že je prišel čas kosila. Po kosilu smo še vadile velikokrat! Tudi slikanju se nismo upirale. In nato je sle-

dila prireditev: bilo je mrzlo, obleke so bile težke, prireditev je bila skrajšana. Ko smo nastopile smo se šle preobleč. Do konca smo pogledale prireditev in skoraj zamudile avtobus.

Imeli smo se zares lepo, pa vendar je bilo lepo iti domov, saj smo bile na smrt utrujene.

Klara Senica, Renata Slak, Jolanda Hočevnar

Stoji učilna zidana ...

Učiteljica glasbe Katja Jurca je vodila pevce. Včasih so med delom prepevali. Tudi v šoli – veliko več kot danes. Tako je bilo tudi na taboru. Skupaj pa so zapeli na zaključni prireditvi.

DELAVNICE NA ŠOLI

Izdelovanje butarc

Najljubši dogodek je bil, ko smo naredili zelo veliko butaro, ki je merila približno 1,5 m. Naučili smo narediti butaro, na stiški način. Henrik je pripravljal poročilo. Bilo je zelo zabavno, ker smo izdelali butare in se igrali na igrišču.

Tilen, Matic in Henrik, 6.a

Postopek izdelave butarice na stiški način

Potrebujemo tri vejice sadnega drevja, mačice, bršljan, oljke, brin, trto (ne vinsko).

Najprej naredimo glavo. Glava sestoji iz treh sadnih vejic, križčka, oljke, brina in malo bršljana.

Nato iz mačic naredimo »nogo« in jih zvežemo. Na koncu malo mačic odrežemo in dodamo trto.

Glavo zataknejo na nogo in jo dobro pritrdijo. Za vrvice na nogi zatikajo bršljan, dokler se nam ne zdi dovolj. Lahko dodamo tudi pomarančo.

Na koncu v »boden« - konec mačic – zabijemo pravico. To je včasih pomenilo, da se fantje lahko tepejo z butarami.

Luka, Henrik, Jože, 6. a

DELAVNICE NA ŠOLI

Barvanje pirhov

Ko smo prišli na Muljavo, smo se razdelili v skupine. Naši mentorici sta bili Jasmina Blatnik in Natalija Gabrijel, učenke in učenci pa smo bili: Tjaša Kohek, Urša Skubic, Sandra Zavodnik, Bernarda Poljanec, Barbara Strniša, 8 b, Jan Žnidaršič, 9.b, Nika Potisek, Elena Mižan, 3. razred in Karmen Glavan, 1. razred.

Ko smo se razdelili v skupine, smo odšli nabirat različne rastline. Nato smo odšli v šolo in si pripravili vse za barvanje pirhov.

Na začetku smo zaščitili mize s časopisi. Rabili smo še najlonke in čebulne olupke. Jajca smo dali v najlonke, na jajca pa smo še prej dali rastline, ki smo jih nabrali na travniku. Ko smo vsa jajca dali v najlonke in najlonke zvezali, smo dali čebulne olupke v posodo. Jajca smo kuhali 45 minut. Med tem časom so nekateri odšli k frizerju naredit kitke, nekateri pa smo pospravljali in se

igrali vislice. Ko so se jajca skuhala, smo jih dali iz najlonk in jih namazali z oljem (še boljše bi bilo s slanino). Nato pa smo morali narediti še plakat in poročilo. Za kosilo smo jedli obaro in jabolčni zavitek. Sledil je še zaključek, kjer je vsaka skupina predstavila svoje delo.

Bilo nam je zelo všeč, čeprav je pihalo.

Postopek barvanja pirhov

Najprej smo nabrali različne rastline. Nato smo rastline dali na jajce in jih ovili z najlonkami ter jih dali v posodo s čebulo. Potem smo jih dali kuhati za 45 minut. Ko so bili kuhani, smo jajca dali iz najlonk ter jih namazali z oljem, da so se bolj svetila.

KAJ POTREBUJEM:

- jajca,
- različne rastline,
- olupke (čebula, borovnice, rdeča pesa ...),
- najlonke,
- olje.

DELAVNICE NA ŠOLI

Punčke iz cunj

Postopek izdelave punčk iz cunj

V starih časih so si otroci igrače, celo punčke iz cunj, naredili kar sami. Danes smo jih posnemali tudi mi in izdelali punčke po sledečem postopku:

Priprava kroja (narišemo, izrežemo).

Krojenje (polaganje kroja, pripenjanje, rezanje).

Šivanje trupa (pustimo odprtino za glavo).

Polnjenje in šivanje odprtine (polnilo).

Krojenje oblačil.

Šivanje in okraševanje oblačil (rožice, čipke, metulji).

Izdelava frizure (volna).

Izdelava obraza (vezenje, gumbi).

Končna dodelava (kitke, predpasnik, copatki, rutica).

Ob izdelkih se je v naših glavah porajala tudi pesem:

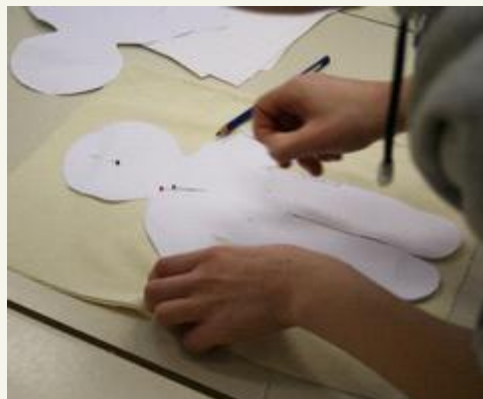
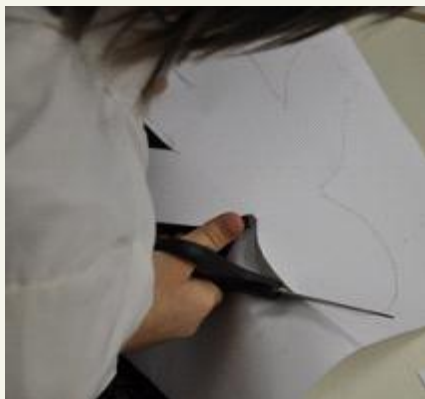
»Glavico, nogice,
rokce

trdno sešijemo vse,

še laske, oblekco,
copatke

in punčka izdelana je.«

Poročilo pripravili
člani skupine. Poročala : Brigita Butara

DELAVNICE NA ŠOLI

Na raziskovalnem taboru na Muljavi smo imeli delavnico, pri kateri smo izdelovali ogrlice iz fimo mase. Najprej smo si izbrali dve različni barvi mase, ki smo ju zgnetli, jih oblikovali v kačice in jih nato zvili skupaj. Iz zvutih kačic smo oblikovali kroglice. Te smo nato preluknjali z zobotrebce. Položili smo jih na pekač, obložen z alufolijo. Tako pripravljene kroglice smo 30 minut pekli v pečici pri 120 stopinjah C. Pečene kroglice smo nanizali na črno tekstilno vrvico.

Poročilo sva napisali: Eva Žnidaršič in Neža Hauptman, 6. a

Izdelovanje ogrlic

Pri izdelovanju ogrlic smo iz fine mase na začetku izdelali kroglice, potem pa si jih preluknjali z zobotrebce. Nato smo jih zložili na pladenj in jih dali peči v pečico, kjer so se pekle 30 min. Ko so se spekle, smo jih nanizali na vrvico. Nastale so krasne ogrlice. Na vsakem srečanju bi spremenila samo to, da bi ogrlice lahko vzeli domov. Izdelovanje ogrlic nam je bilo zelo všeč. Zelo smo se zabavali, kajti lahko smo delali ogrlice in poleg tega tudi klepetali. Sodelovali so Nika Šinkovec, Neža Hauptman, Nika Struna, Anja Rus, Maša Tekavčič, Eva Žnidaršič in Dino Botonjič. Naša mentorica je bila Andreja Bohte. Vsi smo bili vključeni tudi v kuharsko delavnico, vendar na raziskovalnem taboru nismo kuhali. Kuhali smo že prej na naši šoli.

Postopek izdelave ogrlic

DELAVNICE NA ŠOLI

Izdelovanje iz gline in Intervju z Borisom Prokofjevem

1. S katerimi gradivi najraje delate?

Boris: Kadar ustvarjam za dušo, rad delam, kar začutim. Kadar hočem kaj skicirati, uporabljam glino, svinčnik in papir. Les, marmor uporabljam za idealne osnutke, končni izdelki pa so narejeni iz lesa, marmorja in vlijanja v beton.

2. Kje ste se šolali?

Boris: Šolal sem se na ljubljanski akademiji, od leta 1967 do leta 1973. Dva meseca sem se šolal v Parizu (podiplomski študij).

3. Kje so razstavljena vaša dela?

Boris: Na Jurčičevi domačiji in v tujini. Na Jurčičevi domačiji je razstavljen Jurčičev kip, ki sem ga naredil leta 1987.

4. Kdaj ste se odločili za kiparstvo?

Boris: Pri sedmih letih, ker so bili v hiši ateljeji kiparjev. Svoje sanje sem uresničil po srednji šoli. Oče me je silil, da bi bil modni kreator, a me to delo ni veselilo zaradi tega, ker so bila v razredu sama dekleta.

5. Kaj ste počeli kot študent?

Boris: V času študija sem bil poročen in imel sem družino. Preživljal sem se z oblikovanjem mavca, delal sem za kiparje, največ let sem delal za Stojana Batiča.

6. Katero smer delate zdaj?

Boris: Delam po naročilu, predvsem portrete.

7. Kaj ste razstavljali?

Boris: Razstavljal sem v bivši Jugoslaviji, v Franciji, na Danskem, v Belgiji, na Japonskem sem razstavljal predvsem keramiko. Imel sem razne razstave po Sloveniji.

8. Kaj nameravate narediti zdaj?

Boris: Trenutno ustvarjam za sebe, delam raziskave o različnih materialih in se veselim vsakega naročila, ker mi finančno pomaga pri realizaciji mojih projektov.

9. Dela: portret J. Jurčiča, bivšega predsednika Jugoslavije Tita, Janeza Ciglerja, Jožeta Karlovška, knjiga o ornamentih ...

DELAVNICE NA ŠOLI

Kite, kitke, čopki ... frizure nekoč

NA TERENU- GASILCI

Na pomoč!

Obiskali smo prostovoljno gasilsko društvo Muljava. Prijazni gasilci so nam povedali vse o društvu, delu in opreми.

PGD Muljava je bila ustanovljena leta 1924. V društvu je 148 članov. Gasilci priskočijo na pomoč vsakomur, ki se znajde v težavah. Njihovo delo ne zajema samo gašenje požarov; pomagajo tudi pri prometnih nesrečah, naravnih nesrečah, iščejo pogrešane osebe in zavarujejo kraj nesreče.

Pri svojem delu uporabljajo po-

sebno opremo: pokazali so nam dihalne aparate, s katerimi lahko gredo v zadimljeno hišo in rešijo ljudi, ognjevarne obleke, čelade,

gasilske avtomobile z opremo, lestev ... Ta oprema je zelo draga; denar zanjo dobijo z organizacijo gasilskih veselic, prodajanjem koledarjev ob novem letu ...

Gasilec ne more biti kdorkoli. Pri reševanju lahko sodeluje le tisti, ki je opravil poseben tečaj in izpit na gasilski šoli. Delo si razdelijo na cevarje, strojnike, vodarje, napadalce ...

Gasilce pri delu spremlja veliko nevarnosti. K sreči se v PGD Muljava še nihče ni poškodoval.

Gasilci so nam pripovedovali tudi o vzrokih požarov. Najpogostejši vzroki so malomarno ravnanje z vnetljivimi snovmi, poškodovana

električna napeljava, vžig neočiščenih dimnikov, udar strele.

Gasilci so nas posebej podučili, kako ravnati v primeru požara ali drugih nesreč. Pokličemo 112 in mirno povemo, kdo kliče, kaj se je zgodilo, kje se je zgodila nesreča, če je kdo poškodovan.

Gasilci pri svojem delu doživijo marsikaj zanimivega. Povedali so nam kar nekaj zgodb, najbolj pa je bila zanimiva tista, ko je strela zanetila požar v dveh vaseh v razmaku petih minut. Gasilci so izvedeli samo za en požar, kamor so se tudi napotili. Vendar jih je ustavila vaščanka in jih opozorila, da gredo v napačno smer. Še enkrat so preverili kraj požara in ugotovili, da gori tudi sosednji vasi.

Kasneje so ugotovili, da je do zmede prišlo zato, ker so se na obeh domačijah, kjer je gorelo, pisali Bregar in obe domačiji sta imeli enako hišno številko – le vas je bila druga!

Zapisal Bašnec, 6. razred

NA TERENU– GASILCI

Gasilci so preprečili najhujše

Bila sem najstnica in po glavi so mi hodile vse druge muhe kot pa misel na delo gasilcev. Pa vendar so gasilci tesno povezani z mojimi spomini na mlada leta.

Bilo je leto 1977 in lepo nedeljsko popoldne. Doma smo praznovali krst moje nečakinje. Kot je bilo v navadi, smo po kosilu na tak dan pili kavo s smetano in se vseprek pogovarjali. Bila je zbrana kar lepa družina in temu primeren je bil tudi živžav v kuhinji.

Kar naenkrat pa zagledam na kuhinjskem pragu svojega starejšega brata Bogdana. Z izbuljenimi očmi je vpil: »Gori! Ogenj! Gori! Rešite, kar se rešiti da, jaz grem po gasilce!« Od tistega trenutka dalje pa kot v transu: tekanje, vpitje, navodila, zaletavanje, groza, strah in na trenutke popolna ohromelost. Nepopisno.

Po prihodu gasilcev se nas je večina odmaknila kar daleč stran, saj se je požar razširil že na vse poslopje. Takrat smo se šele začeli pogovarjati, drug drugega spraševati, si razlagati ... Moji nadobudni nečaki, stari ravno prav za take podvige, tam med šestimi in desetimi leti so bili, so se igrali v listnici. Njihova igra pa je kar naenkrat dobila vroč in žareč pridih. Nekje so našli »čavre« (tulce) in želeli preveriti, če bodo še kaj počile.

Spominjam se, da me je nekdo poslal k sosedovim po vodovodno cev.

Še danes mi je živo pred očmi skrušena očetova postava. Nemo je strmел v ogenj, podrhtevala mu je spodnja ustnica, tako značilno zanj, in nič drugega. Od prevelikega šoka ni zmoget storiti prav ničesar.

Naslednji živ spomin je, da sem z vso močjo držala svojo mamo, ki se je nagibala v vodnjak in iz njega zajemala vodo z vedri, ki so si jih potem podajali sosedje; naredili so živo verigo od vodnjaka do gospodarskega poslopja, kjer je gorelo.

In končno odrešilni glas – sirena gasilskega avtomobila.

Zakurili so ogenj, kar v listnici, in vanj dali tulce. Ko so opazili, da se je ogenj začel širiti, so začeli sami gasiti, namesto da bi hitro pritekli po pomoč. Sreča v nesreči je bila, da se je brat šel v gornje nadstropje preoblačiti in je od tam zagledal ogenj. Tako je šel lahko »še pravočasno« po gasilce. Pravočasno zato, ker bi sicer zgorela še hiša. V vogalu se je je že začel prijemati ogenj.

Tisti dan so postali gasilci moji heroji. Res je pogorelo gospodarsko poslopje, vznemirjenost v meni ni in ni hotela pojenjati, a legla sem v svojo posteljo v domači hiši. Brez gasilcev bi verjetno bilo bistveno drugače. In, povedano na uho, nekdo med njimi mi je bil še prav posebej ljub – gasilec Andrej, moj (bodoči) mož. Lidija Zajc, pomočnica ravnatelja.

NA TERENU– GASILCI

Gasilca ne dela bleščeči kroj

Gasilca ne dela bleščeči kroj, temveč čut ljubezni do svojega bližnjega, čut ljubezni do naroda in do svoje domovine. Te besede je izrekel Josip Turk, predsednik Gasilske zveze Slovenije, na ustanovnem občnem zboru dne 1. 9. 1918 leta. In to velja za gasilce še danes.

Leta 1941 se je pričakoval napad fašističnih držav Nemčije in Italije na Jugoslavijo. Vedelo se je, da bodo v slučaju vojne vpoklicani k vojakom vsi vojni obvezniki. Zaradi tega je tajnik PGD Muljava Jože Zajc marca 1941 leta sestavil operativno skupino starejših, ki niso bili več vojni obvezniki in mlajših, ki še niso bili, da bi tako tudi v slučaju vojne PGD lahko delovalo po svojem geslu »Na pomoč vsem, ki pomoč potrebujejo«. Izmed mladih sva bila v skupino vključena tudi Ciril Bregar in jaz; tako sem leta 1941 postal gasilec.

Bilo je na veliki četrtek 1941 leta, mislim, da je bilo 3. aprila. Bil je lep sončen in tople dan. Zaradi toplega vremena je bilo zelo suho. Zaradi

bližajoče se vojne nevarnosti je bila mobilizacija konj, volov in koles za potrebe vojaštva. Gospodarji so šli na zborna mesta za oddajo konj, volov in koles, katere so peljali v Ivančno Gorico, tako so bile vasi skoraj brez odraslih moških prebivalcev.

Dve deklici na Malih Vrheh iz zelo siromašne družine, starejša je bila stara 6 let, sta staknili v nekem gnezdu nekaj jajc. Na kozolčku v strnjenem naselju sta zakurili, da bi jajčka spekli. Kozolec se je vžgal, deklici sta se rešili, ogenj pa se je razširil na sosedovo, Reštovo, stanovanjsko hišo in gospodarska poslopja.

Na Muljavi je bil takoj, ko smo zvedeli za požar, dan alarm z gasilsko troben-to, kot je bil takrat običaj. Gasilci PGD Muljava smo se izredno hitro zbrali pri gasilskem domu. Tičkov Nace še ni oddal konj mobilizacijskemu uradu. Zapregel je par konj v voz lojtrnik,

hitro smo naložili motorko in cevi. Po kolovoznih, slabih poteh smo odhiteli proti Malim Vrhem. Na Vrheh so imeli svoje PGD in tudi motorko, prepričani smo bili, da so oni že ukrotili požar in jim bomo le pomagali požar popolnoma pogasiti. Ko smo prišli na Male Vrhe, smo videli, da domači gasilci še

niti niso pričeli gasiti, ker jim motorka sploh ni vžgala. Gašenje požara so prevzeli gasilci PGD Muljava. Takoj so sprevideali, da ognja na sami Reštovi hiši ne morejo več pogasiti, pač pa je treba preprečiti širjenje požara na ostale hiše in

poslopja, sicer bi lahko pogorela cela vas. Najbližja požaru je bila Jurčeto-va hiša. Tudi ta je bila s slamo krita, enako kot cela vas. Strehe se je že prijemal ogenj. Naša motorka je takoj vžgala in smo pričeli z gašenjem. Jaz in moj sovaščan sva bila lahka in mlada, splezala sva na streho in ogenj gasila iz neposredne bližine.

Kljub nevarnosti sva ogenj uspešno pogasila in tako smo se lahko posvetili gašenju ostalih hiš in poslopij. Brez pomoči PGD Muljava bi lahko zgorela cela vas, mi pa smo uspeli rešiti vse, razen Reštove hiše, za katero pa je bilo ob našem prihodu že prekasno.

Na pomoč smo šli nesebično, kot je dolžnost prostovoljnih gasilcev, naša pomoč pa je prostovoljna in brezplačna. Vendar za svojo pomoč pričakujemo vsaj hvaležnost. Gospodar Jurče pa tega ni pokazal, ampak se je jezil, da smo z gašenjem poškodovali slamnato streho na hiši. NI PA POMISLIL, DA BI BREZ NAŠE POMOČI ZGORELA NJEGOVA HIŠA, POSLOPJA IN VERJETNO CELA VAS.

Šestega septembra je sledil napad sil osi na Jugoslavijo. Namenjeni smo bili nesebično pomagati tudi v vojnem času. To pa so preprečili Italijani. Italijani so 5. novembra 1941 razrešili UO in NO PGD Muljava, odnesli oziroma uničili arhiv, onespobili motorko in prepovedali nadaljnje delovanje. Ciril Jurčič, zapisala Lidija Zajc

NA TERENU- GASILCI

NA TERENU– ZGODOVINA

Po rimski cesti

Muljava leži na prehodu dolenjskega podolja v Suho krajino. Ime je dobila po mulju, ki ga je pred vasjo odlagala Višnjica. Muljava z okolico je poseljena od prazgodovine naprej.

Pri muljavski cerkvi so arheologi 2008 izvedli arheološka zaščitna izkopavanja in pri tem odkrili podeželsko vilo. Našli so tudi 159 posrebrnih novcev. V bližini Muljave, mimo Tičkove domačije (v Polju), pa so vidni tudi ostanki rimske ceste

z lepo urejenim kamnitim tlakom. Ta cesta je široka 4 m 20 cm. Cesta je bila povezava z dolino Krko. V srednjem veku so po rimski cesti prihajali Turki. Vodil nas je Leopold Sever, naš nekdanji učitelj.

NA TERENU– ZGODOVINA

Cerkev Marijinega vnebozetja

Gotska cerkev na Muljavi je iz prve polovice 15. stoletja. Po naročilu stiškega opata Ulrika je cerkev leta 1456 poiskal Janez Ljubljanski. Freske v ladji je močno poškodoval slavalok s konca 17. stoletja, ko so sneli leseni strop, sezidali kor in cerkev značilno obokali. Poslikava prezbiterja je bolj ohranjena.

Glavni oltar je delo rezbarja Jerneja Plumbergerja in višnjegorskega pozlatare Janeza Jakoba Moenhardta iz leta

1674. Sodi med najkvalitetnejše in slogovno najnaprednejše zlate oltarje na Slovenskem.

Stranska oltarja sta iz poznega 18. stoletja, delo Franca Antona Nierembergerja.

Na severni strani cerkve je kip Marije z Jezusom iz leta 1450.

Križev pot iz prve polovice 19. stoletja, z nemškimi besedili, je bil eden naj-

lepših in najstarejših, na steklu izdelanih ter na Slovenskem ohranjenih del svoje vrste. Original je bil ukraden. Sedanjega je po predlogi izdelal Izidor Južna iz Ljubljane.

Cerkev vsako leto obiščejo številni tujci in študentje. Tujci jo imajo na svojih prospektih označeno kot kulturni spomenik.

V soboto, 20. 3. 2010, smo z etnologi in retoriki odšli na etnološki tabor. Naša skupina je najprej odšla do gasilskega doma, nato pa smo se odpravili do cerkve Marijinega Vnebozvetja. Počakali smo župnika, da nam je odklenil vrata cerkve, kjer smo že na daleč videli velik, zlat baročni oltar. Pred oltarjem je iz lesa oblikovana Jezusova glava. Posedli smo se na klopi in župnik nam je povedal, da je to gotska cerkev. Izvedeli smo tudi:

- da je freske izdelal Janez Ljubljanski;

- da so vhodna vrata že obnovili, ker so jih uničili Turki;

- da je cerkev stara približno 600 let;

- da ima cerkev rebrast strop;

- da so Turki podrli tudi strop v ladji, v katerega so obnovili in zgradili kor z orglami;

- da je v cerkvi tudi križev pot, original je bil ukraden. Ker je cerkev stara, so v njej freske uničene in skoraj ni vidno njihove verske vsebine.

Potem smo odšli na ogled ostankov vile Rustike. Tam so našli okoli 159 kovancev iz rimske dobe. Po ogledu smo po cesti šli do Tičkovega klanca, kjer smo videli ostanke rimske ceste. Vodil nas je g. Leopold Sever, raziskovalec in proučevalec zgodovine in ljudskega izročila.

Čas je hitro potekel in že smo se vračali do muljavske šole. Ogledali smo si samo še predstavitev, nato pa kmalu odšli domov.

Ines Kastrevc, Špela Pavšek, Urška Hrovat, Berru Ismaili, 8.d

NA TERENU– ZGODOVINA

Po rimski cesti

Rimsko cesto v naših krajih smo raziskovali že davnega leta 1992. Tudi takrat nas je po njej vodi g. Leopold Sever, sodelovala sta še učitelja Metoda Livk in Ivan Grandovec; kulturni dan pa je organizirala učiteljica Zlata Kastelic.

Poglejmo si nekaj zapisov učenk in učencev raziskovalcev.

Naša pot je vodila iz Ivančne Gorice do Kitnega Vrha. Začeli smo pri novi cerkvi v Ivančni Gorici ob avtocesti. Tu smo v zemlji našli kamne, ki se razlikujejo od navadnega kamnja. Na polju nam je g. Sever pokazal 4m širok pas zemlje, pomešane s prodom. To dokazuje, da je tod tekla rimska cesta. (Damjana Blatnik)

Tu smo postavili prvo sondo. Raziskovali smo tla. Našli smo koščke keramike. Ob njivi smo našli zglajene kamne, kar je najverjetneje povzročil potok, ki je včasih imel tu svojo strugo, saj se tudi vas imenuje Studenec. Nadaljevali smo pot in naleteli na tlak rimske ceste. Kamne smo razvrstili v dve skupini. V prvi so bili gladki kamni, ti so ostali v podlagi in so lepo obrušeni. V drugo skupino smo uvrstili navadno kamenje,

ki smo ga izkopal iz zemlje. (Maja Cvetanović)

Ob poti proti Škrjančem smo videli dva kamnoloma, kjer so verjetno dobivali material za cesto. Na gričku – na Koščakovem hribu – sta bila odkrita dva rimska grobova. Tu so našli tudi nad 1000 let star fosil. (Sabina Kastelic)

V Gorenji vasi pri Tičkovih nam je gospodinja pokazala, kje je potekala rimska cesta. Pod to hišo je škarpa, ki je bila grajena verjetno še v rimskih časih. Tu smo spet naredili sondo in raziskovali kamenje. Ugotovili smo, da je cesta potekala mimo hiše slovenskega pesnika Mihe Kastelca. (Lea Kastelic)

Nadaljevali smo pot proti Bojanjem Vrh, Malim in Veliki Kopoljam. Pot je bila strma in vijugasta. G. Sever nam je povedal, da so poti gradili v višjih predelih, da jih ni uničevala voda, saj so bile na ravninah pogosto poplave. (Tadej Lorbek)

Na poti proti Kopoljam smo zasledili rimsko cesto. Pot je bila tlakovana s kamenjam. Lepo sta se videla oba robova ceste, ki sta bila trdno tlakovana z velikimi kamni; med njimi je bil nasut pesek, da je bil rob trdnjši. V Malih Kopoljah je pot vodila v gozd,

kjer je cesta še posebno lepo vidna. Globoko v gozdu pa se tej cesti priključi večja cesta, katere tlak se zelo lepo vidi. Po tej cesti smo prišli do Kitnega Vrha. (Jana Erjavec)

Pri stari šoli na Bojanjem Vrh smo videli zanimiv kamnit vodnjak, ki ima letnico 1847. (Vesna Zupančič).

Na tej naši raziskovalni poti smo se zelo veliko naučili:

- kako raziskujemo v zemlji, pesku, prod, na terenu,
- kako prepoznavamo stare kamenine od mlajših,
- kako raziskujemo arheologi,
- da moramo v naravi dobro opazovati,
- kaj je sonda (To je cev, s pomočjo katere potegnemo iz globine zemlje na površje kamene, prst, pesek.),
- kako prepoznavamo pomembne spremembe na zemeljski površini.

MLADI RAZISKOVALCI iz 7. d razreda

NA TERENU- ZGODOVINA

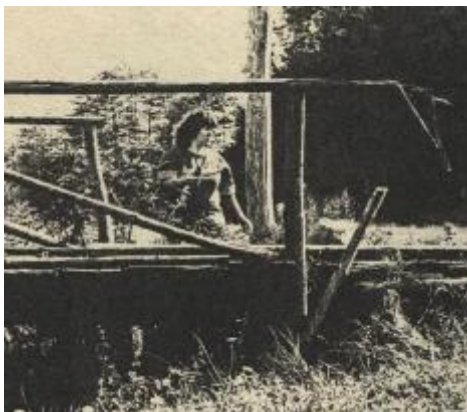
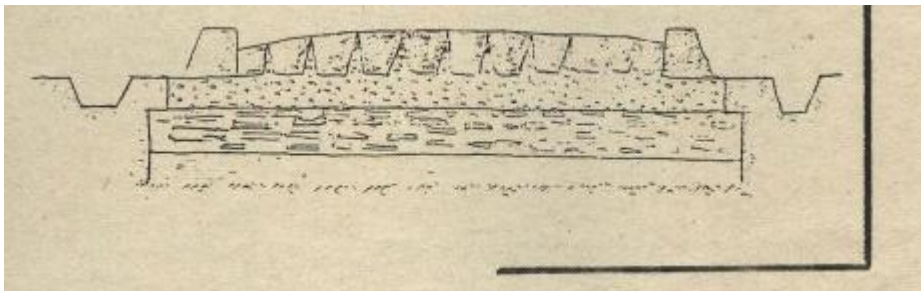
Zgradba rimske ceste

Gradnja rimske ceste je bilo zelo zahtevno opravilo. Najprej so določili širino trase določenega cestnega odseka. Izkopali so dva vzporedna jarka tako globoko, da so prišli do trdne podlage. Nato so nasuli plast peska in apna, nato pa še štiri plasti različnega materiala. Vse skupaj je merilo od 1 m do 1.5 m, debelina takšnega nasipa pa je bila tudi do 3 m, glede na teren, preko katerega je potekala cesta. Na močvirnatem terenu pa so za podlago uporabljali velike lesene splave. Te so hitro naredili, zato so imeli prednost zlasti pri hitri gradnji cest za vojaške potrebe.

Izogibali so se veliki strmini in zaradi tega opravili zahtevna zemeljska dela.

Pri delu so bile velike ovire reke, ki pa so jih Rimljani premagali z mojstrsko gradnjo lesenih ali tudi kamnitih mostov. Tudi v naših krajih so rimske ceste grajene na ta način. kot glavne prometne poti.

Cestna trasa rimske ceste na našem območju je le majhen izsek nekdanje močne prometne žile, ki je vodila iz Akvileje čez Emono, Neviodunum in Siscio v Sirmium.

NA TERENU

Obrezovanje in sušenje sadja

KJE

V Gorenji vasi.

KAJ SMO VIDELI?

Sadovnjak.

Sušilnico sadja.

Hladilnico.

S ČIM SE UKVARJAJO?

Pridelovanje jabolk.

Pridelovanje hrušk.

Suho sadje (s čokolado).

Jabolčni sok, kis, žganje.

OBREZOVANJE

Pomembno je, na kakšen način se sadje obrezuje, da obrodi več plodov.

NA TERENU - IGRE NA PAŠI

Vrste iger nekoč:

špana
lovljenje
gnilo jajce
koza
zemljo krast
ristanc
skrivalnice

Igre danes:

računalniške igrice
monopoli
enka (karte)
spomin
domine
šah

Razlike:

Včasih so si igre in figurice izdelovali sami, danes pa uporabljamo kupljene igrače. Včasih so se večinoma igrali na prostem (med pašo živine), danes pa se igramo bolj notri.

Kozo spodbijati

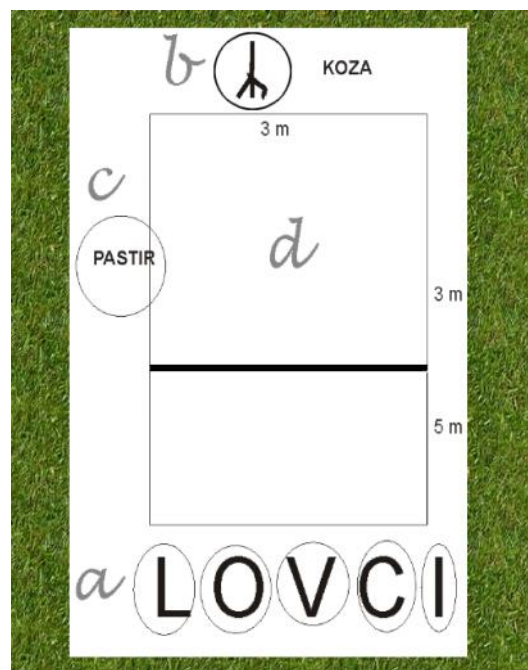
Potrebujemo:

Polje (3 x 5 m) d
Dve okrogli polji (1 m) b, c
Palice (30 cm) za vsakega igralca
Kozo (lesena rogovila s tremi nogami)
Smrekovo vejico

Potek:

Kozo postavimo v polje (b)
Lovci se postavijo pred polje (d) s palicami v rokah (a)
V polju (c) stoji pastir s smrekovo vejico v roki.

Ko se igra začne, lovci po vrsti mečejo palice v kozo. Ko kozo prevrnejo, zrinejo iz polja ali pa so že vsi lovci spodbijali kozo (in niso zadeli), stečejo po svoje palice, pastir pa mora steči do koze, jo postaviti nazaj v polje (b) in se hitro vrniti v polje (c). Ko se lovci vračajo čez polje (d), jih pastir lahko zadene s smrekovo vejico. Zadeti postane pastir, pastir pa lovec.

PREHRANA

Zajtrk

Malica

Kosilo

PREHRANA

Šege in navade v naših krajih v velikonočnem času

20. 3. 2010 smo učenci (Neža Hauptman, Nika Šinkovec, Anja Rus, Maša Tekavčič, Nika Struna, Eva Žnidaršič in Dino Botonjič), z učiteljicama Jožefo Zajec in Aleksandro Ravbar na etnološkem taboru na Muljavi pripravili tematsko razstavo na temo velikonočne jedi in velikonočni običaji.

Posebno pozornost smo posvetili velikonočnemu jerbasu, saj je imel veliko vlogo pri doživljanju praznikov.

Pripravili smo naslednje postne jedi:

bel močnik
prosena kaša s suhimi slivami
ajdove žgance
fižolova solata z jajci
krompir v oblicah
zeljnata solata
škrebļevka.

Razstavili smo tudi:

- korenčkove prepognjence,
- mašinske piškote,
- pletenice s pirhi,
- kruh (pisan, črn, bel, koruzen).

Razstava, ki smo jo pripravili, je bila rezultat večdnvnega dela: zbiranja pripomočkov (jerbas, stari prti, stari pekači za peko kolačev, stara posoda), živil (šunka, jajca – pirhi, hren, suha klobasa), sestavin za pripravo jedi (prosena

kaša, suhe slive, suho sadje, krompir, fižol, jajca, zelje), iskanja dobrih ljudi (gospodinj, ki so spekle kruh; družin, ki so bile pripravljene posoditi družinsko dediščino), seveda pa smo v šoli že vnaprej spekli pecivo, misleč, da ne bo dovolj prostora na muljavski šoli.

Večino pripomočkov in živil za delo smo prinesli s seboj in tako je delo uspešno steklo.

Ko je bila razstava pripravljena, smo pripravili tudi kratko predstavitev. Prinesli smo jerbas z značilnimi jedili (potica, hren, pirhi, šunka, suha klobasa, kruh), predstavili njihov pomen, povedali smo, kaj je žegen in povabili na ogled razstave. Pri predstavitvi smo tudi prikazali dva običaja, in sicer nošenje jerbasa k blagoslovu ter prepričanje ljudi, da se prvo dekle, ki z žegnem odide, v istem letu tudi prvo poroči.

Velikonočni jerbas

Po VELIKEM PETKU, dnevu duhovnega miru in počitka, nastopi sobotno jutro, ki naznanja začetek velikonočnega slavlja. Simbolično obredje je ta dan močno povezano s hrano, saj so mlada dekleta (ali gospodinje)

nosila značilna jedila (žegen) k velikonočnemu blagoslovu v jerbasu.

Žegen sestavlja:

- kolač ali potica – ponazarja trnjevo krono;
- korenina hrena – upodablja žeb-lje, s katerimi so Jezusa pribili na križ;
- pirhi – so kaplje krvi, ki pomenijo vstajenje
- in
- šunka – predstavlja Jezusovo telo.

Nekatere gospodinje so v žegen dale še kakšno dobroto: suho klobaso, pomarančo ... kar so imele dobrega,

saj je blagoslov k hiši srečo.

prinesel

Prvo dekle, ki je odšlo z žegnem - zanj je veljalo, da se bo v tistem letu prvo poročilo.

Po 40-dnevem postu (na velikonočno nedeljo) je bil žegen prvi obilni obrok.

RAZSTAVA NA ŠOLI

Razstavo je pripravljala naša učiteljica etnologije, Zlata Kastelic. Pomagal ji je Jože Rus, hišnik.

Na razstavi smo si lahko ogledali izdelke, ki so nastali na taboru: pirhe, butarce - izdelane na stiški način, punčke iz cunj, glinene izdelke, risbe Josipa Jurčiča, ogrlice. Razstavo smo popestrili še z velikonočnimi prti, izvezenimi prti, ki so jih uporabljali nekoč po domovih za okras, s šolskimi potrebščinami izpred mnogih let.

Zanimivi so bili napisi na prtičkih:

Ljubezen je sladka.

*Če človek pol sveta obteče,
Najboljši kruh doma se peče.*

*“Dobri Bog svojim znakam nek
obasja naš mili dom.”*

*“Pridne roke, pošteno srce
so boljša dota ko zlate gore”.*

*Kuharica pridna čedna -
je vse hvale vredna.*

RAZSTAVA NA ŠOLI

„Ljubi mož
ostani doma,

drugače –
poiščem
drugega.“

„Če v hiši mir
vlada, srečna
je družina
mlada.“

„Kjer ljudje v miru žive,
ptice im rajske žvrgole.“

„Pava—krasi—perje,
žena—pa —moža!“

VTISI IN MNENJA

Na taboru sem bila v skupini, kjer smo izdelovali butarice. Zelo smo se zabavali. Všeč mi je bilo, da sta bila naša mentorja zelo prijazna in da smo se naučili izdelovati butarice.

Valentina, 9. b

Na taboru sem bila v skupini, kjer smo igrali šolo, kot je bila v starih časih. Bilo mi je všeč, saj smo se zabavali in se imeli lepo.

Sara, 6. b

Najljubši dogodek je bil, ko smo naredili zelo veliko butaro, ki je merila približno 1,5 m. Naučili smo

se naučili narediti butaro na stiški način. Bilo je zelo zabavno, ker smo izdelovali butaro in se igrali na igrišču.

Tilen, Matic in Henrik, 6. a

V soboto, 20. marca, smo se etnologiji in člani zgodovinskega krožka z avtobusom odpravili na podružnično šolo na Muljavi. Razdelili smo se v skupine.

Slikarska kolonija: z učiteljico Anko Švigelj - Koželj smo se sprehodili do Jurčičeve domačije. Skicirali smo portret Josipa Jurčiča ter se vrnili nazaj v šolo. V knjižnici smo dokončali naše portrete z ogljem. Na koncu smo imeli še predstavitev in vsaka skupina učen-

cev je predstavila tisto, kar smo spoznali in počeli v tem času. Na Muljavi nam je bila zelo všeč tamkajšnja hrana in pecivo. Le veter, ki nam je kuštral pričeske, nam ni najbolj ugajal.

Tjaša Miklavčič, Katjuša Polajžer, Lana Lavrih, 6. b

Bila sem v skupini, kjer smo odšli na Jurčičevino. Tam smo imeli intervju s pranečakom Josipa Jurčiča. Na koncu pa smo izdelali plakate in imeli predstavitev. Bilo mi je zelo zanimivo in zabavno.

Eva Pondrk, 9. b

VTISI IN MNENJA

Na Muljavi mi je bilo zelo všeč, ker sem bila v skupini učna ura nekoč-dramatizacija.

Všeč mi je bilo zato, ker smo bili oblečeni kot v starih časih. Imeli smo se zelo pestro in zabavno. Imeli pa smo tudi frizerko, ki nam je naredila frizure, da smo bili videti bolj starinsko. Vse skupine so se zelo dobro predstavile na svojo temo in tudi naučili smo se zelo veliko. Zelo prijetno smo se zabavali, učitelji in učiteljice so zelo dobro pripravili svoj program in nas izvrstno vodili. **ZELO MI JE BILO VŠEČ; ŠE KDAJ BI RADA ODŠLA NA TAK TABOR.** Super je bilo.

Adriana, 7. b

Na Muljavi mi je bilo všeč, ni mi pa bilo všeč, ko smo morali biti zunaj, ker je bilo mrzlo.

Karolina, 7. b

Na Muljavi mi je bilo všeč. Na tabor bom šla tudi drugo leto.

Laura, 7. b

Na Muljavi mi je bilo všeč, le vreme ni bilo dobro.

Tina, 7. b

Na raziskovalnem taboru mi je bilo zelo všeč prav vse, le vreme je bilo bolj slabo. Tudi naslednje leto (upam) bom prišla; takrat pa upam, da bo vreme sončno in lepo. Do takrat pa **ADIJO!**

Klara, 7. b

Na Muljavi mi je bilo zelo všeč, saj rad raziskujem.

Žan, 7. b

»Tabor« po taboru na Ivankinem sejmu

Ivankin sejem ostaja tradicija. »Etnologi« iz OŠ Stična smo letos sodelovali že drugič. Predstavili smo izdelavo butaric na stiški način. Izdelovali smo tudi ogrlice. Obiskovalcem sejma smo tako uspeli pričarati nekaj vzdušja iz raziskovalnega tabora,

Na stojnici so se predstavili še izbirna predmeta sodobna priprava hrane in turistična vzgoja in PŠ Krka s projektom »Turizmu pomaga lastna glava«. Predstavili smo tudi projekt Podružnica, gibalo razvoja, ki poteka na PŠ Ambrus, PŠ Krka, PŠ Muljava in PŠ Višnja Gora.

Naše delavnice so pozele veliko zanimanja in navdušenja, zaradi ohranjanja tradicije.

Fotografski utrip iz tabora ...

NAPOVEDNIK

- OBISK gradu Bogenšperk ali gradu v Sevnici
- Obisk muzeja na prostem v Kostanjevci (delavnice)

Na raziskovalnem taboru na Muljavi so sodelovali:

A) učenke in učenci:

28 učenk in učencev s podružnične šole na Muljavi;

71 učenk in učencev z matične šole (izbirni predmet etnologija, retorika),

B) zunanji sodelavci/sodelavke:

Ciril Jurčič, Milka Zajc, Marija Čandek, Ana Jaklič, Dane Zupančič, Leopold Sever, Matija Škafar, Boris Prokofjev, Stane Kastelic, Andreja Kastelic, Jerneja Potočnik, Andreja Butara, Vinko Sever, Marija Erjavec, Borut Lampret, župnik Pahulje, Marta Strojan, Uroš Pajk, Marjeta Logar.

C) učiteljice OŠ Stična, podružnice na Muljavi in matične šole:

Antonija Sever, Jožica Sinjur, Julka Garvas, Barbara Maver, Branka Emeršič, Jožica Knez, Jožica Golob, Lidija Zajc, Jožefa Zajec, Aleksandra Ravbar, Anka Koželj Švigelj, Vesna Zimic, Jasmina Blatnik, Natalija Gabrijel, Katja Jurca, Vanja Peček Janoš, Darja Jerala, Štefka Klemenčič, Janja Brodnjak Erjavec, Darja Kotar, Vita Valenčak, Olga Janežič, Andreja Bohte.

D) tehnični delavci/delavke: Jože Rus, Zdenka Zajc, Lojze Vrhovec, kuharici OŠ Stična: Antonija Genorijo, Tatjana Tekavec.

Vodja raziskovalnega tabora: Zlata Kastelic.

